Tweede Kamer
DER STATEN-GENERAAL

Notitie

aan	Leden en plv. leden van de vaste commissie voor Klimaat en Groene Groei en de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken
datum	11 november 2025
betreft	Eindverslag van de rapporteurs Nationaal Burgerberaad Klimaat, de leden Peter de Groot (VVD) en Koekkoek (Volt)
te betrekken bij	Procedurevergadering commissie KGG op 9 december 2025

Geachte leden van de vaste commissies voor Klimaat en Groene Groei en de commissie voor Binnenlandse Zaken,

Hierbij treft u het eindverslag aan van de rapporteurs van het Nationaal Burgerberaad Klimaat, de leden Koekkoek (Volt) en Peter de Groot (VVD). Het Nationaal Burgerberaad Klimaat (hierna burgerberaad) zal op maandag 1 december 2025 zijn advies aan het kabinet (de formele opdrachtgever), de Kamer en de hele samenleving overhandigen. Met de aanbieding van het advies van het burgerberaad komt er een eind aan de taak van de rapporteurs, te weten het volgen van de ontwikkeling van het burgerberaad. Op 13 februari en 19 september 2025 hebben de rapporteurs tussentijds verslag uitgebracht van hun werkzaamheden. Met het uitbrengen van het eindverslag achten de rapporteurs hun taak volbracht.

Achtergrond

Bij de voorbereiding van de totstandkoming het burgerberaad is de Kamer nauw betrokken geweest. Naar aanleiding van de brief van het kabinet d.d. 4 juli 2022 over de kabinetsinzet burgerfora bij klimaat- en energiebeleid (Kamerstuk 32813, nr. 1084) heeft een brede voorbereidingsgroep bestaande uit leden van de commissies EZK en BiZa zich laten informeren door experts en gesprekken gevoerd met bewindspersonen. Dit heeft geleid tot een brief van de Kamer aan het kabinet (Kamerstuk 32813, nr. 1232) waarin de randvoorwaarden voor het burgerberaad zijn beschreven. In deze brief staat dat vanuit de Kamer rapporteurs kunnen worden benoemd die de uitvoering volgen. Deze rapporteurs kunnen tijdens het proces periodiek contact houden met het burgerforum en zich laten informeren over de voortgang. Daarbij zal het uitsluitend gaan over het procesverloop en niet over de inhoud om inhoudelijke sturing te voorkomen.

In reactie op de betreffende brief van de Kamer is het kabinet op 23 juni 2023 gekomen tot een opzet op hoofdlijnen van het burgerberaad (Kamerstuk 32813, nr. 1266). Deze kabinetsreactie is besproken in een commissiedebat op 28 juni 2023 en vervolgens in een tweeminutendebat op 1 juli 2023. Dit proces heeft op 18 juli 2023 geleid tot de instelling door het kabinet van het burgerberaad met als taak een

Deze notitie is uitsluitend bestemd voor intern gebruik door de leden.

antwoord te formuleren op de vraag: 'hoe kunnen we als Nederland eten, spullen gebruiken en reizen op een manier die beter is voor het klimaat?'

Mandaat rapporteurs

De commissies voor EZK en BiZa hebben naar aanleiding van bovenstaand proces twee rapporteurs voor het burgerberaad benoemd, te weten het lid Erkens (VVD) namens de commissie EZK en het lid Koekoek (Volt) namens de commissie BiZa. Begin juli 2025 is het lid Erkens vervangen door het lid Peter de Groot (VVD). Op 26 maart 2024 is aan de rapporteurs het volgende mandaat verleend:

- Doel van het rapporteurschap is het tonen van betrokkenheid en volgen van de ontwikkeling van het burgerberaad. Hiermee wil de Kamer zicht houden op de legitimiteit van het proces. Het rapporteurschap richt zich nadrukkelijk niet op de inhoud van het burgerberaad.
- De rapporteurs krijgen mandaat om informatie in te winnen over het proces, bijvoorbeeld via een voortgangsoverleg tussen het burgerberaad, het kabinet en de rapporteurs, een of meer bezoek(en) aan het burgerberaad en overleg met de voorzitter van het burgerberaad.
- De rapporteurs doen verslag van het proces en bieden hun verslag aan de beide commissies aan, voorafgaand aan de bespreking van het advies van het burgerberaad door de Kamer.

Ontwikkeling van het burgerberaad

Op 15 mei 2024 is Nienke Meijer op voordracht van het kabinet aangesteld als onafhankelijk voorzitter. De projectorganisatie en het secretariaat zijn belegd bij het Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL). In november 2024 startte de werving van de leden van het burgerberaad. In totaal werden 70.000 Nederlanders aangeschreven. Via een gewogen loting zijn 175 leden geselecteerd uit de 4000 mensen die zich voor het burgerberaad hadden aangemeld.

Op 18 januari 2025 is het burgerberaad formeel van start gegaan. Het lid Koekkoek was hierbij aanwezig en heeft de deelnemers toegesproken namens de rapporteurs. De deelnemers van het burgerberaad zijn in zeven bijeenkomsten bij elkaar gekomen. In die bijeenkomsten is gewerkt aan een advies in antwoord op de voorgelegde vraag. De laatste bijeenkomst heeft op 13 september 2025 plaatsgevonden.

Volgen van het burgerberaad door de rapporteurs

De rapporteurs hebben op verschillende manieren informatie vergaard over het verloop van het burgerberaad. Deze worden hieronder toegelicht.

Deze notitie is uitsluitend bestemd voor intern gebruik door de leden.

Deelname aan voortgangsoverleggen
De rapporteurs hebben sinds de instelling van het burgerberaad op uitnodiging van de voorzitter van het burgerberaad deelgenomen aan vier voortgangsoverleggen. Namens het kabinet namen de ministers van K&GG en van BZK deel aan deze voortgangsoverleggen.

- Het eerste voortgangsoverleg was op 4 oktober 2024 had het karakter van een startgesprek en kennismaking. De leden Erkens en Koekkoek waren hierbij aanwezig.
- In het tweede voortgangsoverleg op 8 januari 2025 is onder andere gesproken over de laatste stappen in de voorbereiding, de eerste bijeenkomst van het burgerberaad en de transparantie van het proces. De leden Erkens en Koekkoek waren hierbij aanwezig.
- Het derde voortgangsoverleg vond plaats op 8 mei 2025 en stond in het teken van de vorderingen van het burgerberaad en de betrokkenheid van politici. Het lid Erkens was hierbij aanwezig.
- Het vierde en tevens laatste voortgangsoverleg was op 11 september 2025. In dit overleg is gesproken over de oplevering van het advies en het proces van opvolging. Het lid Koekkoek was bij dit overleg aanwezig.

De hierboven genoemde besprekingen zijn gevoerd aan de hand van uitgebreide voortgangsrapportages die door het onafhankelijk secretariaat van het burgerberaad zijn opgesteld. De voortgangsrapportages zijn met de Kamer gedeeld en op de website van het burgerberaad geplaatst. In deze rapportages is onder meer te lezen hoe het wervings-, lotings- en selectieproces van de 175 deelnemers tot stand is gekomen, welke activiteiten zijn uitgevoerd en welk proces is doorlopen om tot aanbevelingen te komen. De eerste voortgangsrapportage dateert van 6 januari 2025, de tweede voortgangsrapportage van 3 april 2025, de derde voortgangsrapportage van 1 mei 2025 en de vierde en tevens laatste voortgangsrapportage van 1 september 2025.

Bijeenkomsten burgerberaad
De rapporteurs en ook andere Kamerleden zijn door de voorzitter van het burgerberaad uitgenodigd voor een aantal bijeenkomsten van het burgerberaad. Dit is gedaan om hen in de gelegenheid te stellen om met de deelnemers van het burgerberaad in gesprek te gaan en de deelnemers vragen te stellen over het proces en hun ervaringen. Voor zover mogelijk hebben zij daaraan deelgenomen.

Vermeldenswaardig is het enerverende bezoek dat deelnemers van het burgerberaad op 28 mei 2025 aan de Kamer hebben gebracht. Deelnemers en Kamerleden gingen op informele wijze met elkaar in gesprek over de ervaringen met het burgerberaad. Bij het gesprek waren 26 deelnemers van het burgerberaad en 8 Kamerleden aanwezig.

Deze notitie is uitsluitend bestemd voor intern gebruik door de leden.

Conclusie rapporteurs

De rapporteurs zijn van oordeel dat het proces transparant en ordentelijk is verlopen. De voortgangsgesprekken met de voorzitter van het burgerberaad en de betrokken ministers waren openhartig, waarbij over en weer vragen konden worden gesteld. Zoals hierboven reeds aangegeven, zijn de rapporteurs en ook andere leden van de Kamer uitgenodigd voor enkele bijeenkomsten van het burgerberaad. Ook geven de openbare voortgangsrapportages de buitenwereld een beeld van de wijze waarop het burgerberaad vorm is gegeven en hoe het proces is verlopen.

De verdere behandeling van het advies door Kamer

Op 18 februari 2025 heeft de commissie ingestemd met het voorstel op hoofdlijnen van de rapporteurs voor de behandeling van het advies van het burgerberaad. In de procedurevergadering op 1 juli 2025 is dit besluit wederom bevestigd, te weten dat het pas na ommekomst van het advies van het burgerberaad zinvol is nadere invulling te geven aan de voorbereiding van het debat in de Kamer. Het gaat hierbij onder meer om de in te zetten kennisinstrumenten en -activiteiten, zoals een gesprek/briefing met het burgerberaad, technische briefings en rondetafelgesprekken. De Kamer heeft toegezegd het advies en de kabinetsreactie te bespreken in een debat (bespreekplicht). Het kabinet brengt uiterlijk zes maanden na het verschijnen van het advies een met redenen omklede reactie uit op het advies (motiveringsplicht; zie ook artikel 10, tweede lid, Instellingsbesluit), waarna het debat in de Kamer zal kunnen plaatsvinden. Voor de inzet van kennisinstrumenten en -activiteiten kan nog eventueel een onderscheid gemaakt worden in de periode vóór de ontvangst van de kabinetsreactie en de periode tussen de ontvangst van de kabinetsreactie en het debat in de Kamer. De rapporteurs geven de commissies in overweging een voorbereidingsgroep in te stellen die voorstellen doet voor de in te zetten kennisinstrumenten en -activiteiten ter voorbereiding op het debat in de Kamer.

Marieke Koekkoek en Peter de Groot

Deze notitie is uitsluitend bestemd voor intern gebruik door de leden.